

Sygn. akt I C 164/20

WYROK CZĘŚCIOWY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 czerwca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie – Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący sędzia SO Przemysław Jagosz

Protokolant prac. sąd. Natalia Indyka

po rozpoznaniu w dniu 29 czerwca 2020 r., w Olsztynie, na rozprawie,

sprawy z powództwa **B. B. i T. B.**

przeciwko **Bankowi (...) S.A. w W.**

o ustalenie nieważności umowy kredytu mieszkaniowego hipotecznego nr KH (...) z dnia 16.06.2008 r.,

ewentualnie o zapłatę kwoty 199 303,94 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie,

I. oddala powództwo o ustalenie nieważności umowy kredytu mieszkaniowego hipotecznego nr KH (...) z dnia 16.06.2008 r.;

II. oddala powództwo o zapłatę kwoty 199 303,94 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

Sygn. akt I C 164/20

UZASADNIENIE

Ostatecznie powodowie żądali:

1) ustalenia nieważności umowy kredytu z dnia 16.06.2008 r., jaką zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego banku,

ewentualnie:

2) zapłaty kwoty 199 303,94 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia doręczenia pozwanemu pisma stanowiącego rozszerzenie pozwu (29.05.2020 r. - k. 464) do dnia zapłaty - tytułem zwrotu kwoty, jaką od dnia 16.06.2008 r. do dnia 15.11.2019 r. wpłacili na rzecz pozwanego Banku w wykonaniu nieważnej umowy kredytu,

ewentualnie, na wypadek nieuwzględnienia powyższych żądań:

3) zapłaty 68 376,79 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 5.06.2018 r. do dnia zapłaty – tytułem zwrotu kwoty, jaką nienależnie wpłacili na rzecz pozwanego Banku dokonując spłaty kredytu z zastosowaniem się do niedozwolonych postanowień umowy kredytowej.

W uzasadnieniu tych żądań wskazali, że umowa i załączony do niej regulamin zawierają niedozwolone postanowienia dotyczące waloryzacji wysokości zaciągniętego kredytu oraz wysokości rat spłaty w oparciu o miernik w postaci franka szwajcarskiego ustalany według Tabeli, a ich wyeliminowanie czyni umowę niemożliwą do wykonania, sprzeczną z art. 69 prawa bankowego, art. 353¹ Kodeksu cywilnego oraz zasadami współżycia społecznego i wskutek tego nieważną.

Nieważność umowy skutkuje koniecznością zwrotu świadczeń, wobec czego w ich ocenie pozwany winien im oddać kwotę, jaką przekazali na jego rzecz w toku dotychczasowego wykonania umowy.

Gdyby jednak okazało się, że po wyeliminowaniu niedozwolonych postanowień z umowy, pozostaje ona ważna, w ich ocenie prawidłowe rozliczenie umowy pozbawionej tych postanowień prowadzi do wniosku, że dotychczas zapłacili na rzecz pozwanego więcej niż byli zobowiązani, co uzasadnia roszczenia zgłoszone jako ewentualne (pkt 3 powyżej).

(pozew k. 4-12, pismo z zarzutami dotyczącymi klauzul abuzywnych – k. 38, pismo modyfikujące powództwo k. 307-311 i następne oraz pismo precyzujące z dnia 18.06.2020 r. – k. 445)

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości, zaprzeczając, aby którekolwiek z postanowień umowy miały charakter niedozwolony, gdyż zostały uzgodnione z powodami, którzy zostali poinformowani o wszelkich istotnych okolicznościach dotyczących umowy.

(odpowieź na pozew k. 177-212 i dalsze pisma procesowe)

Sąd ustalił, co następuje:

W świetle twierdzeń stron i niekwestionowanych przez nie dokumentów oraz zeznań świadków i samych powodów za bezspornie wykazane można uznać, że:

1. Powodowie i poprzednik prawny pozwanego banku (dalej jako pozwany lub Bank) podpisali umowę kredytu hipotecznego nr KH (...) z dnia 16.06.2008 r. (umowa kredytu k. 17-22).
2. Powodowie podpisywali umowę jako konsumenci.
3. Umowa została podpisana na podstawie wniosku kredytowego, w którym kwotę wnioskowanego kredytu powodowie oznaczyli w walucie polskiej (234 770 PLN – k. 61), wskazując, że jej uruchomienie ma nastąpić jednorazowo w walucie szwajcarskiej (CHF – k. 61) z okresem 360 miesięcy spłaty (wniosek k. 59-62).
4. Przy składaniu wniosku powodowie podpisali oświadczenie, że są świadomi ryzyka związanego z możliwością zmiany oprocentowania w przypadku zmiany stopy referencyjnej, od której było uzależnione oprocentowanie kredytu, a nadto oświadczenie, że przedstawiono im oferty kredytów w walucie polskiej oraz indeksowanego do waluty obcej, a zdecydowali się na wybór kredytu indeksowanego, mając świadomość ryzyka związanego z możliwością niekorzystnej zmiany kursu walut, w sposób powodujący podwyższenie kwoty kredytu, odsetek i rat wyrażonych w złotych; jednocześnie potwierdzili, że zapoznali się z symulacją kosztów w przypadku niekorzystnej zmiany kursu (por. oświadczenia k. 63).
5. Zgodnie z umową Bank udzielił powodom kredytu w kwocie 234 262,50 zł (PLN) na zakup nieruchomości z rynku wtórnego oraz jej remont (k. 17-18).
6. Przy określaniu parametrów kredytu jako walutę indeksacji wskazano walutę szwajcarską (CHF).
7. Okres spłaty kapitału ustalono na 358 miesięcy, a okres kredytowania na 360 miesięcy z okresem karencji 2 miesiące.
8. Raty spłaty określono jako annuitetowe, obejmujące kapitał i odsetki.
9. Prowizję od kredytu określono w walucie polskiej w wysokości 1,5 % kwoty kredytu.
10. Jako rachunek bankowy do obsługi kredytu wskazano rachunek powoda (§ 1.3.19 umowy k. 17 na odwrocie).

11. Spłata kredytu miała następować przez obciążenie wskazanego rachunku, przy czym w przypadku kredytu indeksowanego raty spłaty ustalone w walucie indeksacyjnej, a spłacane w PLN, miały być przeliczone po **kursie sprzedaży** waluty obcej zgodnie z „Tabelą” obowiązującą w dniu poprzedzającym spłatę.

12. W umowie zasadniczej nie wskazano kursu, po jakim będzie przeliczona kwota kredytu na walutę indeksacyjną po jego wypłacie w walucie polskiej; postanowienie w tym zakresie znajdowało się w stanowiącym integralną część umowy (por. § 1.2 umowy – k. 17) regulaminie, z którego wynikało, że kwota uruchomionych środków w PLN zostanie przeliczona na walutę indeksacyjną po **kursie kupna** zgodnie z „Tabelą” (por. § 6.1 regulaminu k. 24 na odwrocie).

13. Wymienioną wyżej „Tabelę” określono w regulaminie jako Tabelę oprocentowania, kursów walut, opłat i prowizji „obowiązujących w Banku”. (§ 2.14 regulaminu k. 24)

14. Żadne postanowienie umowy ani regulaminu nie wskazywało, w jaki sposób Bank ustala kursy walut w ramach wskazanej „Tabeli”,

15. W umowie wskazano, że oprocentowanie kredytu jest zmienne i stanowi sumę stałej marży oraz aktualnej w danym kwartale stopy bazowej ogłaszanej w „Tabeli (...)zaś zmiana oprocentowania może nastąpić w przypadku zmiany stopy bazowej określonej dla danej waluty (w regulaminie) lub „zmiany parametrów finansowych rynku pieniężnego i kapitałowego w kraju (...), którego waluta jest podstawą indeksacji” (§ 6.2 umowy – k. 19).

16. W umowie wskazano stopę bazową w wysokości 2,84%, a stałą marżę w wysokości 1,40 % (§ 1.3.12 i § 1.3.13 umowy), jednoznacznie ustalając, że w dniu zawarcia umowy oprocentowanie kredytu w stosunku rocznym wynosi 4,24 % (§ 6.2 umowy k. 19).

17. Kwota kredytu została wypłacona w transzach w walucie polskiej na wskazany rachunek powoda, a jego spłata odbywała się przez dokonywanie przez Bank potrąceń z tego rachunku (również wyłącznie w walucie polskiej).

18. Do dnia 15.11.2019 r. z tego tytułu pobrano od powodów kwotę 199 303,94 zł.

19. Ani przed, ani po zawarciu umowy powodów nie informowano o sposobie ustalania kursów walut w ramach wymienionej wyżej (...). Takiej wiedzy nie posiadali też pracownicy Banku obsługujący powodów przy zawieraniu umowy (por. zeznania świadków i powodów k. 302 i nast., zeznania świadka k. 303).

20. Indeksacja do waluty szwajcarskiej nie służyła waloryzacji kwoty udzielonego kredytu, lecz stanowiła zabieg mający usprawiedliwić oprocentowanie kredytu według niższej stopy niż kredytów udzielanych bez klauzuli odwołującej się do waluty szwajcarskiej (por. pisma procesowe pozwanego np. odpowiedź na pozew k. 202).

21. Powodów nie informowano o takim celu wprowadzenia indeksacji, chociaż informowano ich o ryzyku kursowym (por. zeznania powodów i świadków j.w.).

22. Umowa przygotowana była według wzorca, bez możliwości negocjacji jej treści w zakresie objętym regulaminem (por. zeznania świadka S. P. k. 302-303).

23. W toku postępowania powodowie oświadczyli, że akceptują i znają możliwe konsekwencje upadku umowy, tj. obowiązek zwrotu całej kwoty, jaką uzyskali faktycznie od Banku, w części niepokrytej dotychczasowymi wpłatami (por. pismo powodów k. 310).

Sąd zważył, co następuje:

1. Przedmiotem dwóch pierwszych roszczeń powodów było ustalenie nieważności umowy kredytowej zawartej z pozwanym oraz ewentualnie zwrot całej kwoty, jaką wpłacili w wykonaniu takiej nieważnej umowy.

2. Twierdzenie o nieważności umowy powodowie wywodzili z faktu zawarcia w niej niedozwolonych postanowień umownych dotyczących mechanizmu indeksacji kwoty kredytu do waluty szwajcarskiej i związanych z tym przeliczeń kwoty wypłaconej i spłacanej, które to kursy – według ich stanowiska - pozwany mógł kształtować dowolnie, wskazując, że skutkiem tego umowa jest sprzeczna z prawem i zasadami współżycia społecznego.
3. Jako dalsze roszczenie ewentualne – na wypadek nieuwzględnienia dwóch pierwszych roszczeń - powodowie sformułowali żądanie zwrotu nadpłaty, jaka potencjalnie powstałaby w toku dotychczasowej spłaty kredytu, przy założeniu, że umowa zachowuje ważność, lecz zostałyby z niej wyeliminowane niedozwolone postanowienia umowne dotyczące indeksacji do waluty szwajcarskiej. W ich ocenie wskutek takiej eliminacji okazałoby się, że pozwany pobierał na poczet spłaty kredytu kwoty zawyżone, wyrządzając im szkodę wskutek nienależytego wykonania zobowiązania, względnie pobrane kwoty stanowiłyby świadczenie nienależne (uzasadnienie pozwu).
4. Ponieważ roszczenia wskazane wyżej zostały sformułowane jako ewentualne, rozstrzygać należało o nich w kolejności wynikającej z pierwszeństwa, najpierw o żądaniu ustalenia nieważności, a dopiero w dalszej kolejności i wyłącznie w przypadku oddalenia tego żądania, rozstrzygać o żądaniu zapłaty całej kwoty uiszczonej dotychczas do Banku, zaś w przypadku oddalenia i tego żądania – o żądaniu zapłaty mniejszej kwoty.
5. Zauważyć przy tym trzeba, że powodowie nie ograniczyli pierwotnego żądania, a jedynie dokonali jego rozszerzenia, ostatecznie wskazując, że żądanie zapłaty niższej kwoty jest żądaniem ewentualnym. Oznacza to, że nie doszło do cofnięcia pozwu w żadnym zakresie.
6. Wszystkie roszczenia wywodzone były z tożsamej podstawy faktycznej, tj. twierdzenia o niedozwolonym charakterze postanowień umowy w zakresie indeksacji do waluty szwajcarskiej.
7. W tym stanie rzeczy w pierwszej kolejności rozważyć należało, jaki jest charakter umowy podpisanej przez strony i czy wskazywane przez powodów postanowienia miały charakter niedozwolony.
8. Zasadnicze postanowienia umowy w ocenie Sądu spełniają przesłanki z art. 69 ustawy z dnia 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (w brzmieniu obowiązującym w dacie jej zawarcia) i pozwalają na uznanie jej za umowę kredytu bankowego. Znane są bowiem strony umowy, kwota i waluta kredytu (234 262,50 PLN), cel, na jaki został udzielony (zakup nieruchomości z rynku wtórnego), zasady i termin jego spłaty (ratalnie), wysokość oprocentowania i zasady jego zmiany (suma stałej marża i zmiennej stopy bazowej) oraz inne niezbędne warunki wynikające z art. 69 ust. 2 powołanej ustawy.
9. Oceny tej nie zmienia okoliczność, że kwota udzielonego kredytu miała być indeksowana kursem waluty obcej przez przeliczenie wysokości sumy kredytowej wypłaconej w walucie polskiej na walutę obcą, ustalenie rat spłaty w walucie obcej i następnie przeliczanie wartości konkretnych spłat dokonywanych w walucie polskiej na walutę obcą i odpowiednie do tego określanie wysokości pozostałego do spłaty zadłużenia w tej właśnie walucie (CHF).
10. Art. 358¹ § 2 Kodeksu cywilnego (k.c.) wprost przewiduje możliwość zastrzeżenia w umowie, że wysokość zobowiązania, którego przedmiotem od początku jest suma pieniężna, zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. W orzecznictwie sądowym zgodnie przyjmuje się przy tym, że w omawianym przepisie chodzi o pieniądź polski, a innym miernikiem wartości może być również waluta obca (por. wyroki SN w sprawie I CSK 4/07, I CSK 139/17, uzasadnienie wyroku SN w sprawie V CSK 339/06).
11. Jak wynika z załączników do wniosku kredytowego powodowie zostali jasno poinformowani o ryzykach zmian wynikających z możliwości zmiany oprocentowania i kursu waluty, nie przystali na propozycję kredytu nieindeksowanego i wybrali kredyt indeksowany do waluty szwajcarskiej.
12. Zważywszy, że wniosek kredytowy dotyczył kredytu w walucie polskiej, zaś postanowienia umowy i regulaminu (stanowiącego jej integralną część) wyraźnie wskazują, że Bank udziela kredytu w złotych polskich (§ 1.3.1 umowy i

§ 4.1 regulaminu), a jego spłata następuje przez potrącenie należnych rat z rachunku prowadzonego również w tej walucie, nie ulega wątpliwości, że strony zamierzały zawrzeć umowę kredytu bankowego w tej właśnie walucie.

13. Umowa stron zawiera zatem elementy przedmiotowo istotne, które mieszczą się w konstrukcji umowy kredytu bankowego, i stanowi jej w pełni dopuszczalny oraz akceptowany przez ustawodawcę wariant, o czym świadczy nadto wyraźne wskazanie tego rodzaju kredytów (indeksowanych i denominowanych) w treści art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 prawa bankowego oraz wprowadzenie art. 75b prawa bankowego, na podstawie nowelizacji tej ustawy, które to zmiany weszły w życie z dniem 26.08.2011 r.

14. Jest nadto dopuszczalna na podstawie art. 353¹ k.c., zgodnie z którym strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

15. Jej istota polegała bowiem na stworzeniu przez Bank możliwości wykorzystania przez powodów określonej kwoty pieniędzy w walucie polskiej z obowiązkiem zwrotu w określonym czasie jej równowartości wyrażonej przez odniesienie do miernika w postaci kursu waluty szwajcarskiej.

16. Nie był to zatem w żadnej mierze kredyt udzielany w walucie obcej, niezależnie od tego, a w jaki sposób, z jakich źródeł i w jakiej walucie pozwany pozyskiwał środki na wypłacenie powodowi kwoty kredytu.

17. Ryzyko zmiany kursu waluty przyjętej jako miernik wartości świadczenia z zasady może wywoływać konsekwencje dla obu stron – w przypadku podwyższenia kursu podwyższając wartość zobowiązania kredytobiorcy w stosunku do pierwotnej kwoty wyrażonej w walucie wypłaty, a w przypadku obniżenia kursu - obniżając wysokość jego zadłużenia w tej walucie.

18. W konsekwencji trudno uznać, aby konstrukcja umowy kredytu indeksowanego kursem waluty obcej była sprzeczna z prawem (zwłaszcza, że art. 69 prawa bankowego w brzmieniu obowiązującym od 26.08.2011 r. wprost wspomina o tego rodzaju kredytach) lub zasadami współżycia społecznego, skoro ryzyko takiego ukształtowania stosunku prawnego obciąża obie strony.

19. Wskazany mechanizm indeksacji wymagał jednak oceny również w aspekcie sposobu ustalania kursu waluty indeksacyjnej przyjmowanego do rozliczeń umowy.

20. Zgodnie z art. 385¹ k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, które kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami lub rażąco naruszając jego interesy, nie są wiążące, jeżeli nie zostały uzgodnione indywidualnie. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (§ 1). Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, co w szczególności odnosi się do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Zgodnie z utrwalonym już orzecznictwem „wszelkie klauzule sporządzone z wyprzedzeniem będą klauzulami pozbawionymi cechy indywidualnego uzgodnienia i okoliczności tej nie niweczy fakt, że konsument mógł znać ich treść”, przy czym uznanie, że treść danego postanowienia umownego została indywidualnie uzgodniona wymagałoby wykazania, że „konsument miał realny wpływ na konstrukcję niedozwolonego (abuzywnego) postanowienia wzorca umownego”, a „konkretny zapis był z nim negocjowany” (por. wyrok SA w Warszawie z 14.06.2013 r. w sprawie VI ACa 1649/12 - wyrok SA Warszawa z dnia 14-06-2013 r., z 15.05.2012 r. w sprawie VI ACa 1276/11, wyrok SA w Poznaniu z 6.04.2011 r. w sprawie I ACa 232/11).

21. W związku ze stanowiskiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE), zajęтым w wyroku z dnia 3.10.2019 r. w sprawie C-260/18 na tle wykładni dyrektywy 93/13/EWG, i podtrzymanym tam poglądem dotyczącym natury klauzul wymiany (indeksacyjnych), które wprowadzając do umów kredytowych ryzyko kursowe, określają faktycznie główny przedmiot umowy (pkt 44 powołanego wyroku), Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym sprawę, uznaje za stosowne odstąpić od wyrażanego w innych sprawach o częściowo podobnych stanach faktycznych, a

wynikającego z wcześniejszego orzecznictwa sądowego, stanowiska, że postanowienia zawierające uprawnienie banku do przeliczania sumy wykorzystanego przez kredytobiorcę kredytu do waluty obcej nie dotyczą głównych świadczeń stron umowy kredytu w rozumieniu art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. (por. m.in. wyrok SN z 22.01.2016 r., I CSK 1049/14 i przywołane w jego uzasadnieniu argumenty, wyrok z 1.03.2017 r., IV CSK 285/16, uzasadnienie wyroku SN z dnia 14.07.2017 r., II CSK 803/16, podobnie uzasadnienia wyroków Sądu Apelacyjnego w Białymstoku w sprawach I ACa 606/17 i I ACa 778/17).

22. Powyższe oznacza, że postanowienia takie podlegają kontroli w celu stwierdzenia, czy nie mają charakteru niedozwolonego, jeżeli nie zostały sformułowane jednoznacznie (art. 385¹ § 1 zd. drugie k.c.)

23. W przypadku uznania ich za niedozwolone konieczne staje się również rozważenie skutków tego stanu rzeczy.

24. Nie było sporu między stronami, że powodowie zawierali umowę jako konsumenci w rozumieniu art. 22¹ k.c.

25. Przechodząc do oceny postanowień wskazywanych przez nich jako niedozwolone, wskazać trzeba, że były zawarte w umowie zasadniczej w zakresie wskazania waluty indeksacji (§ 1.3.5), zaliczania spłaty (§ 7.5) i przeliczeń po wypowiedzeniu umowy (§ 11.5), oraz w regulaminie, w różnych paragrafach dotyczących cech kredytu (§ 4.1 regulaminu), warunków uruchomienia (§ 6.1 regulaminu) i spłaty (§ 11.5), tabeli kursów (§ 2.14 i § 8.10 regulaminu).

26. Takie rozmieszczenie postanowień dotyczących ustalenia wysokości kredytu w walucie indeksacyjnej, rat spłaty oraz sposobu zaliczania spłat w walucie polskiej na poczet waluty indeksacyjnej niewątpliwie utrudniało analizę ich całokształtu.

27. Wskazane zapisy przewidywały, że wysokość zobowiązania stron będzie wielokrotnie przeliczana z zastosowaniem dwóch rodzajów kursu waluty indeksacyjnej. Kwota kredytu wypłaconego w PLN miała zostać przeliczona na CHF według kursu kupna tej waluty opublikowanej w bliżej nieokreślonej tabeli obowiązującej w Banku. Następnie raty potrącane w PLN miały być przeliczane na CHF według kursu sprzedaży publikowanego w tak samo niezdefiniowanej tabeli. Kurs sprzedaży ustalany w podobny sposób miał być przyjęty do przeliczenia zadłużenia w przypadku wypowiedzenia umowy przez Bank.

28. Bezsprene mechanizm (konkretny sposób) ustalania kursu nie został opisany w żaden sposób ani w umowie, ani w regulaminie.

29. Oznacza to, że Bank miał swobodę w zakresie ustalania kursu waluty indeksacyjnej.

30. Jak podkreślał Bank, mechanizm indeksacji nie zmierzał do zachowania wartości kredytu i nie służył waloryzacji świadczenia, lecz został wprowadzony celem zaoferowania niższego oprocentowania kredytu (k. 202), jednak powodów nie wprowadzono w szczególności z tym związane (por. zeznania powodów i świadków).

31. Nie zostało zaprzeczone i nie ulega wątpliwości, że umowa stron w zakresie wykraczającym poza dokonane w pierwszym paragrafie i jeszcze we wniosku kredytowym wybory dotyczące kwoty kredytu, waluty kredytu i waluty indeksacyjnej, okresu kredytowania i karencji, wysokości prowizji i marży, została zawarta na podstawie wzoru opracowanego i stosowanego przez Bank. Oznacza to, że pozostałe postanowienia, podobnie jak postanowienia regulaminu (stanowiącego wszak integralną część umowy), nie były uzgodnione indywidualnie z powodami w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 3 k.c. Zważywszy na układ postanowień umowy i regulaminu, jak również na treść i układ wniosku kredytowego oraz zeznania świadków i powodów, można przyjąć, że mogli wybrać rodzaj kredytu, który najbardziej im odpowiadał, uzgodnić kwotę kredytu w walucie polskiej, natomiast nie wyjaśniano im szczegółowo każdego postanowienia, w szczególności nie uzgadniano tego, czy mogą skorzystać z innego kursu waluty niż przyjmowany przez pozwanego.

32. W tym stanie rzeczy nie ma podstaw do przyjęcia, że postanowienia umowy w zakresie mechanizmu ustalania kursu waluty, wyznaczającego wysokość zobowiązania powodów względem pozwanego, zostały w przypadku umowy stron uzgodnione indywidualnie.

33. Ponieważ powodowie wskazywali, że te postanowienia są niedozwolone, należało rozważyć, czy – skoro dotyczą głównego przedmiotu umowy – są wystarczająco jednoznaczne i czy wynikające z nich prawa lub obowiązki stron zostały ukształtowane sprzecznie z dobrymi obyczajami lub w sposób rażąco naruszający interesy powodów jako konsumentów.

34. Jak już wskazywano, rozmieszczenie kwestionowanych postanowień utrudnia ich całościową analizę. Dodać należy, że odwołują się one do tabeli, co do której wskazano jedynie, że chodzi o tabelę obowiązującą w banku w danym dniu, bez wskazania, w jaki konkretnie sposób jest ona ustalana i jak ustalone są umieszczone tam kursy walut. To zaś nie pozwala na jednoznaczne określenie zakresu tych postanowień i konsekwencji płynących dla kredytobiorcy, poza tym, że dowiaduje się on, gdzie tabela jest publikowana, o której i gdzie jest dostępna. Trudno uznać, aby tak sformułowane postanowienia były wystarczające jednoznaczne.

35. Ponownie podkreślić należy, że kwestionowane postanowienia wskazywały na dwa rodzaje kursów – kurs kupna do ustalenia wysokości kredytu w tej walucie po jego wypłacie w walucie polskiej oraz kurs sprzedaży do ustalenia wysokości kolejnych rat spłaty w PLN i spłaty całego zadłużenia w przypadku wypowiedzenia.

36. Ponieważ sposób ustalania tych kursów nie został określony w umowie, oznacza to, że mogły być one wyznaczane jednostronnie przez Bank, czego nie zmienia okoliczność, że w pewnym zakresie mógł być on doznawać ograniczeń ze strony regulatora rynku, czy z uwagi na sytuację gospodarczą, gdyż kredytobiorca nie miał na to żadnego wpływu.

37. Na tle tak ukształtowanych postanowień dotyczących kursu waluty, która ma być miernikiem waloryzacji (przeliczania) zobowiązań wynikających z umowy umów kredytu bankowego utrwalony jest już pogląd, że mają one charakter niedozwolony, gdyż są „nietransparentne, pozostawiają pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarczają kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz naruszają równorzędność stron” (por. np. uzasadnienie wyroku SN w sprawie V CSK 382/18 i przywołane tam orzecznictwo). Wysokość kredytu w walucie obcej, na którą ma być przeliczony po wypłacie w walucie polskiej, a następnie wysokość, w jakiej spłaty w walucie polskiej będą zaliczane na spłatę kredytu wyrażonego w walucie obcej, zależy bowiem wyłącznie od jednej ze stron umowy.

38. Oznacza to, że po zawarciu umowy kredytobiorcy (powodowie) mieli ograniczoną możliwość przewidzenia wysokości zadłużenia w CHF po wypłacie kredytu w PLN, skoro kursy wymiany określić miał Bank. Co więcej, uprawnienie do określania kursów wymiany dawało Bankowi możliwość wpływania na wysokość zobowiązania do spłaty w PLN w całym okresie wykonywania umowy. W sposób dowolny zatem mógł kształtować wysokość zobowiązania powodów w walucie, w jakiej spłacali kredyt. Tym samym uzyskał też narzędzie do potencjalnego zminimalizowania niekorzystnych dla siebie skutków zmiany kursów na rynku międzybankowym lub zmian w zakresie oprocentowania (obniżka stopy bazowej), gdyż teoretycznie mógł je rekompensować podwyższeniem kursu sprzedaży przyjętego do rozliczenia spłat kredytu.

39. W ocenie Sądu przyznanie sobie przez pozwanego we wskazanych postanowieniach jednostronnej kompetencji do swobodnego ustalania kursów przyjmowanych do wykonania umowy prowadzi do wniosku, że były one sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszały rażąco interesy powodów w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., oceniane na datę zawarcia umowy (art. 385² k.p.c. – por. uchwała SN z 20.06.2018 r. w sprawie III CZP 29/17). Takie rozwiązania dawały bowiem Bankowi, czyli tylko jednej ze stron stosunku prawnego, możliwość przerzucenia na powodów całego ryzyka wynikającego ze zmiany kursów waluty indeksacyjnej i pozostawiały mu całkowitą swobodę w zakresie ustalania wysokości ich zadłużenia przez dowolną i pozbawioną jakichkolwiek czytelnych i obiektywnych kryteriów możliwość ustalania kursu przyjmowanego do rozliczenia spłaty kredytu.

40. Nie ma znaczenia, czy z możliwości tej Bank korzystał.

41. Dla uznania postanowienia umownego za niedozwolone wystarczy bowiem taka jego konstrukcja, która prowadzi do obiektywnej możliwości rażącego naruszenia interesów konsumenta, przy czym zgodnie z art. 385² k.c. ewentualna abuzywność postanowień umowy podlega badaniu na datę jej zawarcia z uwzględnieniem towarzyszących temu okoliczności i innych umów pozostających w związku z umową objętą badaniem (por. uchwała SN z 20.06.2018 r. w sprawie III CZP 29/17).

42. Skoro zatem dla oceny abuzywności zapisów umowy istotny jest stan z daty jej zawarcia, to bez znaczenia dla tej oceny pozostaje, w jaki sposób pozwany wykonywał lub wykonuje umowę, w szczególności to, w jaki sposób ustalał, czy też ustala swoje kursy, czy odpowiadały one kursom rynkowym, w jaki sposób pozyskiwał środki na prowadzenie akcji kredytowej i w jaki sposób księgował, czy też rozliczał te środki oraz środki pobrane od kredytobiorców.

43. Tym samym zbędne było prowadzenie postępowania dowodowego zmierzającego do poczynienia takich ustaleń, a wnioski pozwanego w tym zakresie pominięto (wniosek o przesłuchanie św. R. F. oraz opinię biegłego na okoliczność rynkowości kursów – z odpowiedzi na pozew).

44. Podsumowując tę część rozważań, w ocenie Sądu wskazane wyżej postanowienia umowy dotyczące stosowania dwóch różnych rodzajów kursów, które mogły być swobodnie ustalane przez jedną ze stron umowy (Bank) nie zostały uzgodnione indywidualnie z powodami i kształtowały ich zobowiązania w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy, a zatem miały charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385¹ k.c. i w związku z tym nie wiążą powodów.

45. Wyeliminowanie wskazanych zapisów i związanie stron umową w pozostałym zakresie, czyli przy zachowaniu postanowień dotyczących indeksacji kredytu oznaczałoby, że kwota kredytu wypłaconego powodom powinna zostać przeliczona na walutę szwajcarską, a powodowie w terminach płatności kolejnych rat powinni je spłacać w walucie polskiej, przy czym żadne postanowienie nie precyzowałoby kursu, według którego miałyby nastąpić takie rozliczenia.

46. Nie ma przy tym możliwości zastosowania w miejsce wyeliminowanych postanowień żadnego innego kursu waluty.

47. Należy wyraźnie podkreślić, że sąd w składzie rozpoznającym sprawę odstępuje w tym zakresie od poglądów wyrażonych we wcześniejszych orzeczeniach wydanych w sprawach dotyczących kredytów indeksowanych lub denominowanych w walucie obcej. Zmiana ta wynika natomiast wprost z faktu związania wszystkich sądów Unii Europejskiej wykładnią dyrektywy 93/13/EWG dokonaną przez TSUE w powołanym już wyżej wyroku z dnia 3.10.2019 r. w sprawie C-260/18.

48. TSUE podtrzymał mianowicie pogląd, że:

a) w przypadku ustalenia, że w umowie zostało zawarte postanowienie niedozwolone w rozumieniu dyrektywy (którą implementowały do polskiego porządku prawnego przepisy art. 385¹ i nast. k.c.), skutkiem tego jest wyłączenie wyeliminowanie tego postanowienia z umowy, chyba że konsument następczo je zaakceptuje,

b) w drodze wyjątku możliwe jest zastosowanie w miejsce postanowienia niedozwolonego przepisu prawa o charakterze dyspozytywnym albo przepisem, który można by zastosować za zgodą stron, o ile brak takiego zastąpienia skutkowałby upadkiem umowy i niekorzystnymi następstwami dla konsumenta, który na takie niekorzystne rozwiązanie się nie godzi (pkt 48, 58 i nast. wyroku TSUE),

c) nie jest możliwe zastąpienie postanowienia niedozwolonego przez odwołanie się do norm ogólnych prawa cywilnego, nie mających charakteru dyspozytywnego, gdyż spowodowałoby to twórczą interwencję, mogącą wpłynąć na równowagę interesów zamierzoną przez strony, powodując nadmierne ograniczenie swobody zawierania umów (dotyczy m.in. art. 56 k.c., art. 65 k.c. i art. 354 k.c. - por. w szczególności pkt 57-62 wyroku TSUE),

d) w przypadku ustalenia, że wyeliminowanie postanowień niedozwolonych powoduje zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy, nie ma przeszkód, aby przyjąć, zgodnie z prawem krajowym, że umowa taka nie może dalej obowiązywać (por. w szczególności pkt 41-45 wyroku TSUE),

e) nawet jeżeli skutkiem wyeliminowania niedozwolonych postanowień miałyby być unieważnienie umowy i potencjalnie niekorzystne dla konsumenta następstwa, decyzja co do tego, czy niedozwolone postanowienia mają obowiązywać, czy też nie, zależy od konsumenta, który przed podjęciem ostatecznej decyzji winien być poinformowany o takich skutkach (por. w szczególności pkt 66-68 wyroku TSUE).

49. Wyraźnie wskazać przy tym trzeba, że ani prawo unijne, ani prawo polskie **nie wymaga, aby w związku z zastrzeżeniem klauzuli abuzywnej konsument bezwzględnie uzyskał możliwość powołania się na nieważność całej umowy** (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 15 marca 2012 r. w sprawie C-453/10, Jana Pereničova i Vladislav Perenič przeciwko SOS financ spol. sr.o., ZOTSiS 2012/3/I-144, pkt 33).

50. Przenosząc powyższe uwagi na stan faktyczny niniejszej sprawy należy wskazać, że wskazany przez TSUE brak możliwości stosowania norm o charakterze ogólnym nie pozwala na sięgnięcie do domniemanej woli stron lub utrwalonych zwyczajów (art. 65 k.c. i art. 56 k.c.), które w odniesieniu do innych stosunków prawnych pozwalałyby na ustalenie wartości świadczenia określonego w walucie obcej np. przez odniesienie się do tej waluty według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski lub innych kursów wskazywanych przez strony w umowie.

51. Nie ma zwłaszcza możliwości sięgnięcia po przepis art. 358 § 2 k.c., który posługuje się takim właśnie kursem w przypadku możliwości spełnienia świadczenia wyrażonego w walucie obcej. Po pierwsze, świadczenie obu stron było wyrażone w walucie polskiej (wyplata kredytu i jego spłata następowały bowiem w PLN, a CHF był tylko walutą indeksacyjną). Po drugie, wspomniany przepis nie obowiązywał w dacie zawarcia umowy (wszedł w życie z dniem 24.01.2009 r.), zaś uznanie pewnych postanowień umownych za niedozwolone skutkuje ich wyeliminowaniem z umowy już od daty jej zawarcia, co czyni niemożliwym zastosowanie przepisu, który wówczas nie obowiązywał. Nawet gdyby uznać, że art. 358 § 2 k.c. mógłby być stosowany do skutków, które nastąpiły po dacie jego wejścia w życie (przy wysoce wątpliwym założeniu, że skutki te nie są związane z istotą umowy stron – por. art. XLIX przepisów wprowadzających kodeks cywilny), to nadal brak byłoby możliwości ustalenia kursu, według którego należałoby przeliczać zobowiązania stron sprzed tej daty, czyli przede wszystkim ustalić wysokości zadłużenia w CHF po wypłacie kredytu.

52. W ocenie Sądu brak określenia kursów wymiany i możliwości uzupełnienia umowy w tym zakresie skutkuje koniecznością wyeliminowania z umowy całego mechanizmu indeksacji, który - określony przy pomocy niedozwolonych postanowień dotyczących kursu wymiany - jawi się w całości jako sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszający interesy kredytobiorcy - konsumenta.

53. W tej mierze przypomnieć trzeba, że zgodnie ze stanowiskiem Banku mechanizm indeksacji nie miał służyć waloryzacji świadczenia (zachowaniu jego wartości), lecz zastosowaniu niższego oprocentowania. Jednocześnie jednak Bank jako autor wzorca umownego zabezpieczał sobie całkowitą swobodę w kształtowaniu kursów wymiany, od których zależała wysokość świadczenia powodów, a tym samym wprowadzał mechanizm pozwalający potencjalnie na przerzucenie całego ryzyka kursowego na powodów.

54. W konsekwencji uznanie za niedozwolone klauzul wymiany z § 7.5 i § 11.5 umowy oraz § 6.1, § 11.5, § 2.14 i § 8.10 regulaminu skutkuje również uznaniem za niedozwolony całego mechanizmu indeksacji, którego wyrazem są w szczególności postanowienia § 1.3.5 umowy (waluta indeksacji) i § 4.1. zdanie drugie regulaminu (przewidujący możliwość indeksacji).

55. W ocenie Sądu po wyeliminowaniu wskazanych postanowień umowa stron nadal może być wykonywana bez zmiany charakteru jej głównego przedmiotu. Głównym przedmiotem umowy kredytu jest bowiem zobowiązanie

banku do udostępnienia kredytobiorcom na czas oznaczony kwoty środków pieniężnych na ustalony cel i zobowiązanie kredytobiorcy do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu (art. 69 pr. bank.).

56. W przypadku umowy stron, po wyeliminowaniu z niej postanowień niedozwolonych, nadal znana jest kwota i waluta kredytu (234 262,50 PLN), cel kredytu, okres i termin spłaty (350 miesięcy, raty płatne 5. dnia każdego miesiąca), wysokość prowizji (2 %) oraz oprocentowanie (suma marży i stopy bazowej).

57. Taka umowa w pełni odpowiada cechom umowy kredytu wskazanym w art. 69 pr. bank., jest zgodna z zasadą swobodnego kształtowania stosunków umownych i w żaden sposób nie narusza zasad współżycia społecznego.

58. W ten sposób jednocześnie osiągnięty jest cel przepisów art. 385¹ k.c. i dyrektywy 93/13/EWG, wyłożony przez TSUE i zakładający wyeliminowanie z umowy wyłącznie postanowień niedozwolonych z zachowaniem umowy, o ile nie zmienia to jej głównego charakteru w rozumieniu przepisów krajowych (czyli de facto art. 69 pr. bank.).

59. Nie jest przy tym uzasadnione przyjęcie poglądu wyrażonego w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego w sprawie V CSK 382/18, że wyeliminowanie ryzyka kursowego (będące skutkiem eliminacji niedozwolonych klauzul kształtujących mechanizm indeksacji i przekształcenia kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej w zwykły (tzn. nieindeksowany) kredyt złotowy, oprocentowany według stawki powiązanej ze stawką LIBOR) jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp, czy wariant umowy kredytu, co z kolei oznacza, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy „o **charakterze zamierzonym przez strony**” nie jest możliwe, co z kolei przemawia za jej całkowitą nieważnością (bezskutecznością).

60. Po pierwsze, powtórzyć trzeba, że uznanie postanowień umowy za niedozwolone, co do zasady ma prowadzić jedynie do ich usunięcia z umowy, a nieważność (bezskuteczność) umowy powstaje tylko wówczas, gdy nie ma możliwości jej utrzymania.

61. Po drugie, jak zresztą wskazano w uzasadnieniu przywołanego wyroku SN, przy ocenie, czy umowa może być nadal wykonywana, nie powinno sięgać się do domniemanej woli (zamiaru) stron lub utrwalonych zwyczajów (art. 65 k.c. i art. 56 k.c.).

62. Ocena, czy umowa o taki kredyt może być utrzymana, wymaga zatem ustalenia, czy jej elementy konstrukcyjne po wyeliminowaniu postanowień niedozwolonych nadal mieszczą się w jej zasadniczym typie, pozwalającym na przyjęcie, że może być wykonywana jako umowa o kredyt bankowy.

63. Jak natomiast już wskazano, eliminacja postanowień dotyczących kursów wymiany, nie zmienia zasadniczego charakteru umowy, której istotą – zgodną z art. 69 pr. bank. - jest umożliwienie powodowi skorzystanie z kredytu udzielonego przez pozwanego, z obowiązkiem spłaty w określonym czasie, przy ustalonym oprocentowaniu.

64. Ponownie zaznaczyć trzeba, że podstawowym celem przepisów art. 385¹ i nast. k.c. oraz dyrektywy 93/13/EWG jest wyłącznie niestosowanie postanowień niedozwolonych, a umowa powinna nadal obowiązywać bez jakichkolwiek innych zmian, o ile jest to prawnie możliwe (por. uzasadnienie wyroku SN z 14.07.2017 r., II CSK 803/16 i powołane tam orzecznictwo, w tym wyrok TSUE sprawie C-453/10 - pkt 33 oraz przywoływany wyżej wyrok TSUE w sprawie C-260/18).

65. Skoro umowa stron po takim zabiegu nadal spełnia wszelkie niezbędne cechy umowy kredytu, nie sposób uznać aby była sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego, a co więcej jej główne cechy spełniają założenia stron, których celem było zawarcie umowy o kredyt w walucie polskiej, spłacany w walucie polskiej i przy zastosowaniu niższego oprocentowania.

66. W tym stanie rzeczy **powództwo o ustalenie nieważności umowy stron podlegało oddaleniu**, jako pozbawione podstaw faktycznych i prawnych.

67. Na marginesie wskazać trzeba tylko, że w ocenie Sądu powodowie mieli przewidziany w art. 189 Kodeksu postępowania cywilnego (k.p.c.) interes prawny w wystąpieniu z takim żądaniem, niezależnie od tego, że jednocześnie wystąpili z żądaniem zapłaty, które w ocenie pozwanego jako żądanie dalej idące, eliminowało interes prawny powodów w żądaniu ustalenia nieważności umowy.

68. Interes prawny powodów polegał na tym, że w istocie domagali się definitywnego usunięcia niepewności prawnej co do istnienia łączącego ich z pozwanym stosunku prawnego w przypadku wyeliminowania niektórych postanowień regulujących jego treść. W świetle przytoczonego wyżej orzecznictwa TSUE i SN oraz analizowanych w nim przepisów prawa europejskiego i polskiego, skutkiem eliminacji takich postanowień nie zawsze musi być upadek całej umowy, gdyż co do zasady powinna ona obowiązywać dalej w zmienionej treści. W przypadku umowy długoterminowej, jaką jest umowa kredytu, żądanie zwrotu kwot wypłaconych lub wpłaconych może wynikać z różnych przyczyn (np. z tytułu zaległych rat, wskutek wypowiedzenia umowy, dokonania nadpłaty), zatem samo rozstrzygnięcie o uwzględnieniu lub oddaleniu żądania zapłaty na tle umowy kredytu, nie zawsze wyeliminuje wątpliwości co do jej istnienia lub treści. Takie możliwości daje natomiast rozstrzygnięcie o żądaniu ustalenia nieważności lub nieistnieniu stosunku prawnego, jakim jest umowa kredytu, wskutek jej upadku spowodowanego następczym powołaniem się przez kredytobiorcę – konsumenta na niedozwolony charakter niektórych jej zapisów.

69. Oddalenie żądania ustalenia nieważności umowy aktualizowało konieczność rozstrzygnięcia o żądaniu zapłaty kwoty **199 303,94 zł.**

70. To żądanie miało obejmować obowiązek zwrotu przez Bank kwoty, jaką powodowie wpłacili na jego rzecz w wykonaniu **nieważnej** umowy kredytu do listopada 2019 r.

71. Uznanie jednak, że umowa pozostaje ważna, przesądzało o konieczności oddalenia roszczenia o zapłatę tej kwoty – żądanej wszakże wyłącznie z powołaniem się na nieważność umowy.

72. Oddalenie dwóch pierwszych roszczeń aktualizowało z kolei konieczność rozstrzygnięcia o kolejnym roszczeniu zapłaty zgłoszonym jako ewentualne (68 376,79 zł), a opartym na twierdzeniu, że wskutek stosowania niedozwolonych postanowień doszło do pobrania przez pozwanego na poczet spłaty kredytu kwot wyższych niż te, które należałyby się przy jego rozliczeniu dokonanym po ich wyeliminowaniu z umowy, tj. przy założeniu, że umowa pozostaje w mocy bez mechanizmu indeksacji do waluty szwajcarskiej, jako kredyt udzielony w walucie polskiej z oprocentowaniem zmiennym stanowiącym sumę marży i zmiennej stawki LIBOR.

73. Sąd dostrzega jednak znaczące rozbieżności w judykaturze i doktrynie prawa dotyczące umów kredytów indeksowanych i denominowanych oraz znaczenia wykładni dokonanej w wyroku TSUE w sprawie C-260/18 dla oceny skutków zawarcia w takich umowach klauzul niedozwolonych (por. także uzasadnienie przytoczonego wyżej wyrok SN w sprawie V CSK 382/18).

74. Przed rozstrzygnięciem o ewentualnym roszczeniu zapłaty kwoty 68 376,79 zł zasadne byłoby zatem prawomocne przesądzenie kwestii ważności umowy po wyeliminowaniu z niej postanowień niedozwolonych.

75. Rozstrzygnięcie o tym roszczeniu ewentualnym wymaga bowiem dalszych ustaleń dotyczących prawidłowego określenia rat kredytu z uwzględnieniem treści umowy, jaka pozostaje w mocy po eliminacji mechanizmu indeksacji, co - jeżeli strony nie dojdą do porozumienia - będzie wymagało opinii biegłego, który wyliczy wysokość należnych rat oraz potencjalną nadpłatę, jaka powstała wskutek pobierania przez pozwanego z rachunku wskazanego do obsługi kredytu kwot wyższych niż należne. Konieczne będzie również rozważenie charakteru tych nadpłat.

76. W tym kontekście należy zauważyć, że wniesienie powództwa o roszczenia główne i ewentualne na wypadek nieuwzględnienia roszczeń głównych, stanowi szczególnie przypadek kumulacji roszczeń (por. uzasadnienie uchwały

SN z dnia 18.10.2013 r., III CZP 58/13, oraz przywołane tam orzecznictwo dotyczące charakteru roszczeń ewentualnych, m.in. uzasadnienie postanowienia SN z dnia 28 października 2008 r., I PZ 25/08).

77. Co do zasady w przypadku kumulacji roszczeń możliwe jest wydanie wyroku częściowego, dotyczącego tylko niektórych z nich (art. 317 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego – k.p.c.).

78. W ocenie Sądu, jeżeli roszczenia główne i ewentualne są sformułowane na takiej samej podstawie faktycznej, a do rozstrzygnięcia nadaje się część tych roszczeń, które według kolejności ich rozstrzygnięcia podlegają oddaleniu, zaś rozstrzygnięcie o dalszych żądaniach ewentualnych wymagać będzie dalszych czynności dowodowych, w pełni uzasadnione jest wydanie wyroku częściowego w zakresie pierwszych w kolejności roszczeń – głównego i pierwszego zgłoszonego jako ewentualne. W przypadku zaskarżenia takiego rozstrzygnięcia, sąd drugiej instancji zawsze może uwzględnić powództwo i zmienić charakter wyroku z częściowego na końcowy, co zdezaktualizuje potrzebę orzekania o żądaniach ewentualnych. W przypadku oddalenia środka odwoławczego nadal aktualna będzie natomiast potrzeba rozstrzygnięcia o dalszych żądaniach ewentualnych.

79. Jak już wskazywano, zarówno żądanie główne, jak i ewentualne, wynikają z faktu zamieszczenia w umowie stron postanowień niedozwolonych, czyli z tej samej podstawy faktycznej. W przypadku żądania głównego i pierwszego ewentualnego wynika to nadto z przekonania powodów, że skutkiem zamieszczenia tych postanowień jest nieważność umowy, zaś w przypadku kolejnego żądania – przekonanie, że skutkiem tego jest co najmniej wyeliminowanie tych postanowień i konieczność innego rozliczenia umowy.

80. W świetle uwag sformułowanych wyżej możliwe jest zatem wydanie wyroku częściowego co do roszczenia głównego i pierwszego w kolejności roszczenia ewentualnego.

81. Uwzględniając wskazane wyżej rozważania, na podstawie art. 316 k.p.c., wyrokiem częściowym oddalono oba te roszczenia, nie znajdując podstaw faktycznych i prawnych do ich uwzględnienia.

82. Po uprawomocnieniu się tego rozstrzygnięcia zaktualizuje się natomiast potrzeba przeprowadzenia dalszych czynności procesowych zmierzających do rozstrzygnięcia o ewentualnym żądaniu zapłaty kwoty 68 376,79 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie.